

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **A. S.**

oskarżonego o czyny z art. 300 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 9 listopada 2023 r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt IV Ka 305/23,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 4 listopada 2022 r., sygn. akt VIII K 734/22,

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

postanowił:

1. **na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. oddalić skargę;**
2. **kosztami postępowania skargowego obciążyć A. S.;**
3. **wniosek pełnomocnika pokrzywdzonego (S. s.r.o. z siedzibą w P. – Republika Czeska) o zasądzenie od oskarżonego kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu skargowym pozostawić bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator skierował do Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu wniosek o warunkowe umorzenie postępowania prowadzonego przeciwko A. S., podejrzanemu o popełnienie dwóch przestępstw z art. 300 § 1 k.k. Wymieniony Sąd na posiedzeniu w dniu 4 listopada 2022 r. wydał wyrok, sygn. akt VIII K 734/22, którym uznał, że A. S. (dalej nazywany oskarżonym – zob. art. 336 § 2 k.p.k. i in.)

swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstw z art. 300 § 1 k.k. w sposób opisany przez prokuratora i na podstawie art. 66 § 1 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył wobec niego postępowanie na okres 1 roku próby. Orzekł wobec oskarżonego obowiązek zapłaty świadczenia pieniężnego w wysokości 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, nadto rozstrzygnął w przedmiocie kosztów sądowych.

Wyrok ten zaskarżył na niekorzyść podejrzanego pełnomocnik pokrzywdzonego. Podniósł zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, obraży przepisów prawa materialnego i procesowego, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu podzielił stanowisko apelującego i wyrokiem z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt IV Ka 305/23, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do „dalszego rozpoznania” Sądowi Rejonowemu Poznań-Stare Miasto w Poznaniu.

Skargę od tego wyroku wniósł, powołując m.in. art. 539a § 1 i 2 k.p.k., obrońca oskarżonego A. S., zarzucając „naruszenie art. 437 k.p.k. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd II instancji, że w sprawie zachodzi konieczność uchylenia wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 4 listopada 2022 r., sygn. akt VIII K 734/22 i przekazania sprawy Sądowi I instancji do dalszego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy brak było podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku”.

Podnosząc tak sformułowany zarzut, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Odpowiedź na skargę, postulując jej oddalenie, złożył pełnomocnik pokrzywdzonego, który wystąpił też o zasądzenie od oskarżonego zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie, a przy bardziej restryktywnej jej ocenie nie byłoby błędne pozostawienie jej bez rozpoznania – na podstawie art. 539f w zw. z art. 530 § 2 k.p.k., jako opartej na innych powodach niż wskazane w art. 539a § 3 k.p.k. Rzecz bowiem w tym, że chociaż Sąd odwoławczy jako powód wydania

wyroku kasatoryjnego wskazał konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości i powołał art. 437 § 2 k.p.k. (faktycznie w niniejszej sprawie trudno mówić o ponowieniu przewodu, skoro tego wcześniej nie przeprowadzono), to w istocie w skardze poglądu tego nie zakwestionowano. W zarzucie wskazano, że „brak było podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku”, zamiast wskazać, że nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z kolei w części motywacyjnej skargi jej autor nie starał się przekonać, iż myli się Sąd odwoławczy, gdy uważa, że w sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, ale dążył do wykazania, że niesłusznie Sąd ten uwzględnił apelację wniesioną na niekorzyść oskarżonego. Mianowicie przeprowadził wywód, w ramach którego m.in. argumentował, że:

- „okoliczności dotyczące zbycia nieruchomości objętych postępowaniem w zakresie obciążeń hipotecznych zostały należycie zweryfikowane i uwzględnione już na etapie postępowania przygotowawczego. Wszystkie nieruchomości wniesione aportem do spółek w dacie popełnienia czynów posiadały wysokie obciążenia hipoteczne, które znacznie przewyższały wartość nieruchomości”,

- „biorąc pod uwagę prawne pierwszeństwo zaspokojenia wierzyciela rzeczowego (banku), pokrzywdzony nie mógłby zaspokoić się z tych nieruchomości. Nie można zatem przyjąć, aby czynności dotyczące wniesienia aportem do spółek określonych składników majątku podejrzanego w zakresie dotyczącym nieruchomości prowadziły do pokrzywdzenia wierzycieli, tj. udaremnienia lub uszczuplenia ich zaspokojenia. W konsekwencji nie zostały wypełnione znamiona przestępstwa z art. 300 § 1 k.k. i zmiana opisu czynów przez oskarżyciela w części dotyczącej nieruchomości była w pełni słuszna i prawidłowa. Tym samym, kontynuowanie postępowania w tym zakresie uznać należy za bezprzedmiotowe”,

- „podobnych uwag krytycznych co do czynu z pkt. 2 Sąd Odwoławczy nie zgłosił w stosunku do zarzutu stawianego A. S. w pkt. 1. W tym zakresie Sąd Okręgowy słusznie uznał za przekonujący pogląd, iż obciążenie nieruchomości w K. i S. hipotekami przenoszącymi ich wartość pozbawiało pokrzywdzonego możliwości zaspokojenia się z tego mienia”.

Wywód obrońca zakończył stwierdzeniem, że zaskarżony przez pełnomocnika pokrzywdzonego wyrok powinien zostać utrzymany w mocy, bowiem „Sąd I

instancji prawidłowo przyjął w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, że w stosunku do podejrzanego zaistniały wszystkie przesłanki do zastosowania wobec niego dobrodziejstwa warunkowego umorzenia postępowania”.

Przytoczone fragmenty skargi uwidaczniają, że jej autor błędnie pojmuje istotę postępowania skargowego, chociaż prawidłowo wskazał, przytaczając jeden z wyroków Sądu Najwyższego, że „badaniu prowadzonemu w toku postępowania nadzwyczajnozaskarżeniowego zainicjowanego wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego nie powinno się nadawać charakteru czysto formalnego”, wobec czego „kontrola przeprowadzana przez najwyższą instancję sądową nie może się ograniczyć li tylko do zbadania samego werbalnego powołania się przez sąd odwoławczy na przepis stanowiący podstawę dla wydania orzeczenia kasatoryjnego”. Kontrola ta powinna też polegać na zbadaniu, „czy zaistniały *in concreto* przesłanki obligujące do postąpienia w myśl dyspozycji art. 437 § 2 zd. drugie *in principio* k.p.k., tj. do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *a quo*”. Rzecz jednak w tym, że przeprowadzana w trybie skargi kontrola ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego, zatem orzekając co do skargi Sąd Najwyższy nie może rozstrzygać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do podważenia wyroku sądu meriti. Nie jest bowiem władny do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie oraz czy wnioski wysnute przez sąd odwoławczy na podstawie tego materiału są prawidłowe, w konsekwencji czy organ ten poprawnie ocenił zarzuty apelacyjne. Byłoby to równoznaczne z nadaniem skardze charakteru nieznanej ustawie „superapelacji” i przejmowaniem przez Sąd Najwyższy, który miałby ponownie oceniać zarzuty apelacyjne, roli sądu odwoławczego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2019 r., II KS 11/18; z dnia 26 listopada 2021 r. V KS 29/21; z dnia 14 lipca 2022 r., III KS 44/22; z dnia 23 sierpnia 2022 r., IV KS 19/22; z dnia 27 kwietnia 2023 r., IV KS 13/23 i in.). W takim razie ponownie trzeba podkreślić, że we wniesionej skardze obrońca A. S., nie respektując istoty postępowania skargowego, nie wykazywał błędności poglądu Sądu odwoławczego o konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (w istocie o konieczności przeprowadzenia rozprawy), ale bronił orzeczenia Sądu I instancji, przekonując, że

Sąd odwoławczy powinien utrzymać je w mocy. Trafnie zatem w odpowiedzi na skargę pełnomocnik pokrzywdzonego wskazał, że „nie mają w przedmiotowej sprawie znaczenia argumenty merytoryczne podnoszone przez Oskarżonego w skardze, gdyż jak wcześniej wskazano, w trybie art. 539a k.p.k. ocenie podlega wyłącznie prawidłowość przekazania przez sąd odwoławczy sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

Argumenty zaprezentowane w skardze obrońca będzie mógł przedstawić w toku merytorycznego rozpoznania sprawy Sądowi Rejonowemu, którego nie pozbawia samodzielności jurysdykcyjnej wyrok Sądu odwoławczego (art. 8 § 1, także art. 442 § 3 k.p.k.). Należy też odnotować, że Sąd *ad quem* nie wykluczył możliwości warunkowego umorzenia postępowania w przedmiotowej sprawie, uznał natomiast za konieczne m.in. przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, których efekty pozwolą ocenić, czy zachowanie A. S. wypełniło ustawowe znamiona czynu zabronionego z art. 300 § 1 k.k., a w razie potwierdzenia, że tak jest, pozwolą też ustalić stopień jego winy i społecznej szkodliwości czynu, w konsekwencji, czy istnieją podstawy do warunkowego umorzenia postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy skargę oddalił, co skutkowało obciążeniem oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

Wniosek pełnomocnika pokrzywdzonego o zasądzenie od oskarżonego kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu skargowym pozostawiono bez rozpoznania jako przedwczesny. Jak to wskazywał Sąd Najwyższy, postępowanie skargowe jest postępowaniem nadzwyczajnym, które toczy się jednak w ramach postępowania karnego zasadniczego i to w układzie, gdy nie zostało wydane orzeczenie kończące postępowanie (wyrok sądu pierwszej instancji został uchylony), a tylko wtedy sąd rozstrzyga o kosztach postępowania (art. 626 § 1 k.p.k.). Zasądzenie kosztów z tytułu sporządzenia odpowiedzi na skargę winno zatem nastąpić dopiero w orzeczeniu, które będzie kończyć postępowanie karne (zob. np. wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2020 r., V KS 21/20).

[K.K.]

[ms]

